

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 2828
Warszawa, 26 maja 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią posłankę Dorotę Olko.

(-) Bożena Borowiec; (-) Włodzimierz Czarzasty; (-) Jacek Czerniak; (-) Agnieszka Dziemianowicz-Bąk; (-) Krzysztof Gawkowski; (-) Daria Gosek-Popiołek; (-) Katarzyna Kotula; (-) Piotr Kowal; (-) Anita Kucharska-Dziedzic; (-) Marcin Kulasek; (-) Wanda Nowicka; (-) Dorota Olko; (-) Arkadiusz Sikora; (-) Wiesław Szczepański; (-) Andrzej Szejna; (-) Tadeusz Tomaszewski; (-) Tomasz Treła; (-) Katarzyna Ueberhan; (-) Joanna Wicha; (-) Dariusz Wiczorek; (-) Anna Maria Żukowska.

USTAWA

z dnia ...

o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego

Art. 1. W ustawie z dnia z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.¹) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 8 dodaje się art. 8a w brzmieniu:

„Art. 8a. Do wyrażania rzeczowników osobowych określonych w ustawie, w szczególności nazw stanowisk pracy, funkcji, tytułów zawodowych, stopni naukowych i tytułów naukowych, dopuszcza się stosowanie odpowiednich rzeczowników osobowych w rodzaju gramatycznym odpowiadającym płci danej osoby lub neutralnych pod względem płci.”;

- 2) użyte w art. 29 w ust. 1 w pkt 1 w lit. c, w pkt 2 w lit. c, w pkt 3 w lit. a i w pkt 4 w lit. a, w art. 112, w art. 136 w ust. 2 w pkt 5, w art. 145 w ust. 1 i w ust. 2 pkt 2, w art. 146 w ust. 2, w art. 196 w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia oraz w art. 223 w ust. 1, w różnej liczbie i różnym przypadku, wyrazy „pracownik niebędący nauczycielem akademickim” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i odpowiednim przypadku wyrazami „pracownik administracji akademickiej”;

- 3) po art. 50 dodaje się art. 50a i 50b w brzmieniu:

„Art. 50a. 1. Do ochrony porządku i bezpieczeństwa na terenie uczelni może być utworzona umundurowana formacja – straż akademicka.

2. Senat może utworzyć lub rozwiązać straż akademicką.

3. Nadzór nad działalnością straży akademickiej sprawuje rektor.

4. Straż akademicka jest uprawniona do:

- 1) legitymowania osób w uzasadnionych przypadkach w celu ustalenia ich tożsamości;

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 poz. 1871 i 1897, z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622, 1162, 1234 i 1837 oraz z 2026 r. poz. 203, 328 i 370.

2) ujęcia, w celu niezwłocznego przekazania Policji, osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego;

3) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do realizacji celu określonego w ust. 1.

5. Zakres i sposób wykonywania zadań, o których mowa w ust. 1, oraz szczegółową strukturę organizacyjną straży akademickiej określa rektor.

Art. 50b. 1. Rektor jest obowiązany przeciwdziałać nierównemu traktowaniu w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2025 r. poz. 1452) i mobbingowi w rozumieniu art. 94³ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

2. Rektor jest obowiązany zapewnić przeszkolenie pracownika uczelni w zakresie zasady równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi. Pracownik uczelni jest obowiązany brać udział w szkoleniu z tego zakresu.

3. Szkolenia, o których mowa w ust. 2, odbywają się w czasie pracy.

4. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady szkolenia w zakresie zasady równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi, o którym mowa w ust. 2, zakres tego szkolenia, wymagania dotyczące treści i realizacji programów szkolenia oraz sposób dokumentowania szkolenia, mając na uwadze specyfikę działalności uczelni, potrzebę dodatkowego przeszkolenia rzeczników dyscyplinarnych i członków uczelnianej komisji dyscyplinarnej oraz standardy dotyczące zasad równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi.

5. Rektor jest obowiązany zapewnić przeszkolenie studenta lub doktoranta w zakresie zasady równego traktowania. Student lub doktorant jest obowiązany brać udział w szkoleniu z tego zakresu.

6. Szkolenia, o których mowa w ust. 5, jest obowiązany zapewnić rektor we współpracy z odpowiednio samorządem studenckim lub samorządem doktorantów.”;

4) po art. 51b dodaje się art. 51c w brzmieniu:

„Art. 51c. 1. Uczelnia zapewnia członkom wspólnoty uczelni dostęp do rzecznika akademickiego.

2. Rzecznik akademicki stoi na straży praw członków wspólnoty uczelni, w tym na straży realizacji zasady równego traktowania.

3. Rzecznik akademicki w swojej działalności kieruje się zasadami poufności, bezstronności i neutralności oraz jest niezależny od organów i jednostek organizacyjnych uczelni.

4. Do zadań rzecznika akademickiego należy w szczególności:

1) monitorowanie i analizowanie stanu przestrzegania praw członków wspólnoty uczelni;

2) wyjaśnianie istotnych okoliczności spraw zgłaszanych przez członków wspólnoty uczelni;

3) identyfikowanie problemów występujących w uczelni, leżących w zakresie obowiązków rzecznika akademickiego, oraz wspieranie działań zmierzających do ich rozwiązania;

4) wspomaganie członków wspólnoty uczelni w rozwiązywaniu sporów, polegające w szczególności na pomocy w zdiagnozowaniu problemu i wyborze określonych sposobów jego rozwiązania, względnie na samodzielnym rozwiązaniu sporu;

5) rekomendowanie mediacji i promocja polubownych metod rozwiązywania sporów w środowisku akademickim;

6) przedstawianie organom oraz jednostkom organizacyjnym uczelni informacji i rekomendacji, a w miarę potrzeby także ekspertyz i opinii, w sprawach należących do zakresu zadań rzecznika akademickiego, w szczególności dotyczących zidentyfikowanych nieprawidłowości oraz potrzeby zmian w sposobie funkcjonowania uczelni.

5. Rzecznik akademicki jest powoływany przez rektora za zgodą senatu. Kadencja rzecznika akademickiego trwa 5 lat. Ta sama osoba nie może być rzecznikiem akademickim w jednej uczelni dłużej niż przez dwie kadencje. Po upływie kadencji rzecznik akademicki pełni swoją funkcję do czasu powołania następcy.

6. Rzecznik akademicki może być odwołany przez senat większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy statutowej liczby członków.

7. Szczegółowy sposób działania rzecznika akademickiego określa regulamin. Tryb ustalenia regulaminu określa statut.

8. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki może określić, w drodze rozporządzenia:

1) szczegółowe wymagania stawiane kandydatom na stanowisko rzecznika akademickiego;

2) szczegółowe wymagania dotyczące regulaminu, o którym mowa w ust. 7;

3) zasady dopuszczenia do sprawowania stanowiska rzecznika akademickiego na więcej niż jednej uczelni w tym samym czasie – mając na uwadze konieczność zapewnienia wysokich standardów ochrony praw członków wspólnoty uczelni.”;

5) art. 52a otrzymuje brzmienie:

„Art. 52a. Przepisy art. 49 ust. 1-3, art. 50, art. 50a, art. 50b ust. 1-3, art. 51 ust. 1, art. 51c ust. 1-7 i art. 52 oraz przepisy wydane na podstawie art. 50b ust. 4, art. 51 ust. 2 i art. 51c ust. 8 stosuje się odpowiednio do CMKP.”;

6) w art. 118 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. Pracownik uczelni jest obowiązany zgłosić rektorowi informację o pozostawaniu w relacji rodzinnej lub osobistej, o której mowa w ust. 1, jeżeli mimo braku bezpośredniej podległości służbowej może ona rodzić konflikt interesów w wykonywaniu obowiązków służbowych.

4. W przypadku powstania relacji służbowej, która mimo braku bezpośredniej podległości może wywołać uzasadnione podejrzenie stronniczości, rektor podejmuje środki organizacyjne eliminujące konflikt interesów.”;

7) w art. 119 w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie: „Tryb i warunki przeprowadzania konkursu oraz zasady odwołania się od jego wyniku określa statut.”;

8) w art. 283 ust. 2-4 otrzymują brzmienie:

„2. Mediację prowadzi osoba wskazana przez rektora, posiadająca wiedzę i doświadczenie w zakresie prowadzenia mediacji, zwana dalej „mediatorem”.

3. Mediator sporządza sprawozdanie z wyników mediacji i przekazuje je rektorowi.

4. W przypadku gdy w wyniku mediacji zostanie zawarta ugoda, podpisuje ją również mediator i dołącza do sprawozdania, o którym mowa w ust. 3.”;

9) po art. 311 dodaje się art. 311a i 311b w brzmieniu:

„Art. 311a. Rektor, po otrzymaniu zawiadomienia o popełnieniu czynu mającego znamiona przewinienia dyscyplinarnego lub powzięciu w inny sposób informacji o możliwości popełnienia takiego czynu, może:

- 1) skierować sprawę do mediacji – w przypadku gdy wskutek czynu zaistniał spór między osobą, której dotyczy zawiadomienie lub informacja, a pokrzywdzonym;
- 2) nałożyć karę upomnienia – w przypadku gdy czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi i udowodnienie winy nie wymaga przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego;
- 3) polecić rzecznikowi dyscyplinarnemu do spraw studentów, w drodze postanowienia, rozpoczęcie prowadzenia sprawy.

Art. 311b. Do mediacji, o której mowa w art. 311a pkt 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 283.”;

- 10) w art. 312 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za przewinienie mniejszej wagi rektor może wymierzyć studentowi karę upomnienia, o której mowa w art. 311a pkt 2, po uprzednim wysłuchaniu studenta lub jego obrońcy.”;

- 11) art. 321 otrzymuje brzmienie:

„Art. 321. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb prowadzenia mediacji, postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego w sprawach studentów, a także sposób wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia, mając na uwadze konieczność zapewnienia rzetelności, obiektywności, przejrzystości i sprawności prowadzenia postępowań.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 13 września 2018 r. o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (Dz. U. z 2025 r. poz. 269) w art. 8a w ust. 1 wyrazy „pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi” zastępuje się wyrazami „pracownicy administracji akademickiej”.

Art. 3. 1. Powołanie rzecznika akademickiego, o którym mowa w art. 51c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, nastąpi w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Jeżeli w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy w uczelni działa podmiot, którego obowiązki i zadania odpowiadają obowiązkom i zadaniom rzecznika akademickiego określonym w art. 51c ust. 2 i 4 ustawy zmienianej w art. 1, rzecznik akademicki może korzystać z dotychczasowej nazwy tego podmiotu;

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2026 r.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego przygotowany został na podstawie rekomendacji Akademickiej Sieci Bezpieczeństwa i Równości. Ma na celu wzmocnienie ochrony wartości akademickich, przeciwdziałanie dyskryminacji oraz zwiększenie bezpieczeństwa w uczelniach wyższych. W projekcie skupiono się na ośmiu obszarach:

1. zastąpienie wyrażenia „pracownicy niebędący pracownikami akademickimi” wyrażeniem „pracownicy administracji akademickiej”, zgodnie z wynikami konsultacji przeprowadzonych z pracownikami;
2. wprowadzenia instytucji rzecznika akademickiego;
3. powoływanie i funkcjonowanie straży akademickiej;
4. uzupełnienie przepisów dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów o możliwość przeprowadzenia mediacji, analogicznie do mediacji w sprawie pracowników uczelni;
5. obowiązek organizacji szkoleń antydyskryminacyjnych przeznaczonych dla studentów i doktorantów oraz antydyskryminacyjnych i antymobbingowych dla pracowników;
6. jednoznaczne rozstrzygnięcie, że w oficjalnych dokumentach umożliwia się stosowanie żeńskich rzeczowników osobowych w celu określenia nazw stanowisk, funkcji i tym podobnych;
7. wprowadzenie procedury odwoławczej w sprawie konkursów na stanowisko nauczyciela akademickiego;
8. rozwinięcie przepisów zmierzających do przeciwdziałania podejmowaniu decyzji przez pracowników uczelni w sprawach innych pracowników, gdy zachodzi ryzyko istnienia konfliktu interesów.

Pracownicy administracji akademickiej

Art. 112 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce stanowi, że pracownikami uczelni są nauczyciele akademicki oraz pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi. Nazwy te stosowane są konsekwentnie w innych przepisach. Określenie „pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi” krytykowane jest jako opisujące tę grupę pracowników za pomocą

negacji. W 2024 roku stowarzyszenie Forum Administracji Akademickiej (dawniej Stowarzyszenie Forum Dziekanatów), po uprzedniej organizacji we współpracy z Uniwersytetem SWPS badań jakościowych, przeprowadziło konsultacje środowiskowe w sprawie zmiany tego terminu. Spośród 6,8 tys. respondentów za pozostawieniem dotychczasowej nazwy opowiedziało się zaledwie 8%, a 44% jako preferowaną nazwę wskazało „administrację akademicką”. Zaproponowana w projekcie ustawy nazwa „pracownicy administracji akademickiej” stanowi odpowiedź na wyrażoną także we wspomnianych konsultacjach krytykę nazwy „administracja akademicka” jako bezosobową.

Projekt przewiduje zastąpienie nazwy „pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi” nazwą „pracownicy administracji akademickiej” we wszystkich przepisach Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, a także w ustawie o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, która jest jedyną inną ustawą, w której pojęcie to występuje.

Rzecznik akademicki

Instytucja rzecznika akademickiego występuje powszechnie na uczelniach w Europie i w Stanach Zjednoczonych, a od kilku lat wzrasta liczba polskich uczelni, które również tworzą taką – występującą także pod innymi nazwami, np. Rzecznik Praw Akademickich czy Rzecznik Praw i Wartości Akademickich – funkcję. Obecnie nie istnieje ustawowy obowiązek powołania na uczelni rzecznika akademickiego, a rzecznicy działają na podstawie regulacji wewnątrzuczelnianych. Najważniejszym punktem odniesienia dla ich działalności są dwa dokumenty International Ombuds Organisation, międzynarodowej organizacji rzeczników instytucjonalnych, w tym rzeczników akademickich: *Code of Ethics* oraz *Standards of Practice*. Zgodnie z nimi rzecznicy w wykonywaniu swoich obowiązków kierują się czterema podstawowymi zasadami: niezależności, bezstronności, nieformalności i poufności.

Wprowadzenie ustawowego obowiązku powołania rzecznika akademickiego ma na celu wzmocnić ochronę praw członków wspólnot wszystkich uczelni w Polsce oraz zapewnić minimalne standardy funkcjonowania rzeczników. W projektowanych art. 51c ust. 1 i 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce ustanawia się prawo każdego członka wspólnoty uczelni do rzecznika akademickiego i określa podstawowe obowiązki rzecznika. W ust. 3 wskazano wartości, którymi w swojej działalności kierować ma się rzecznik, odpowiadające zasadom przyjętym przez International Ombuds Organisation. Projektodawca zdecydował się nie uwzględnić wśród nich

explicite zasady nieformalności ze względu na to, że termin ten nie jest rozpowszechniony w polskim porządku prawnym, co mogłoby budzić wątpliwości interpretacyjne co do jego znaczenia. W tym samym przepisie zagwarantowano niezależność rzecznika od organów i jednostek organizacyjnych uczelni. Ust. 4 zawiera otwarty katalog zadań rzecznika, odpowiadający w dużej mierze zadaniom działającym już w polskich uczelniach rzeczników akademickich. Ust. 5-7 określają sposób powoływania i odwoływania, długość i limit kadencji oraz sposób ustalania regulaminu działania rzecznika. W ust. 8 ustanawia się delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych wymagań dla kandydatów na rzecznika, szczegółowych wymagań dotyczących regulaminów działania rzeczników i zasad dopuszczenia do sprawowania stanowiska rzecznika akademickiego na więcej niż jednej uczelni w tym samym czasie, przy czym wydanie rozporządzenia w tym zakresie nie będzie obowiązkowe.

Zgodnie z art. 4 projektu ustawy rzeczników akademickich powołanie rzeczników akademickich nastąpić ma do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. W przypadku, gdy w dniu wejścia w życie ustawy w danej uczelni działać będzie podmiot, którego obowiązki i zadania odpowiadają określonym w projekcie obowiązkom i zadaniom rzecznika akademickiego, ale podmiot ten posługiwał się inną nazwą, możliwe będzie dalsze wykorzystywanie dotychczasowej nazwy.

Straż akademicka

Zgodnie z art. 50 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce rektor dba o utrzymanie porządku i bezpieczeństwa na terenie uczelni. Tragiczne wydarzenia w Polsce i za granicą – jak strzelanina na Uniwersytecie Karola w Pradze w grudniu 2023 r. czy zabójstwo pracownicy Uniwersytetu Warszawskiego w maju 2025 r. – wskazują, że obecne rozwiązania prawne nie pozwalają na odpowiednio szybkie i sprawne reakcje na bezpośrednie zagrożenia dla życia i zdrowia członków wspólnot uczelni. Jednocześnie ze względu na fundamentalne znaczenie autonomii uczelni niepożądane byłoby zwiększenie obecności na ich terenie państwowych służb odpowiedzialnych za utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa wewnętrznego.

Przyjętym w projekcie rozwiązaniem jest utworzenie jednoznacznej podstawy prawnej dla powoływania i funkcjonowania na polskich uczelniach straży akademickiej. Istniejące już na niektórych uczelniach straże akademickie działają wyłącznie na podstawie regulacji

wewnątrzuczelnianych, co oznacza, że nie mogą nawet legitymować osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa. W projektowanym art. 50a określono sposób utworzenia i rozwiązania oraz zasady działalności straży akademickiej, w tym nadano jej uprawnienia do legitymowania osób w uzasadnionych przypadkach, ujęcia w celu przekazania Policji osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz wydawania poleceń.

Mediacje w postępowaniach dyscyplinarnych

Obecne przepisy dotyczące mediacji w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli akademickich co do zasady oceniane są przez społeczność akademicką pozytywnie. Wątpliwości budzi jedynie konieczność, by mediacje prowadził nauczyciel akademicki, przy jednoczesnym braku wymogu, by nauczyciel ten miał odpowiednią wiedzę w zakresie prowadzenia mediacji. W związku z tym w projektowanym nowym brzmieniu art. 283 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce proponuje się, by mediatorem mogła być dowolna wskazana przez rektora osoba, która posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie prowadzenia mediacji.

Projektowane art. 311a i 311b wprowadzają możliwość przeprowadzenia mediacji w postępowaniach dyscyplinarnych studentów i doktorantów na zasadach analogicznych do mediacji w postępowaniach dyscyplinarnych nauczycieli akademickich. Jak już wspomniano wyżej, przepisy dotyczące mediacji oceniane są pozytywnie, a niekiedy możliwość przeprowadzenia ich w przypadku studentów i doktorantów wyprowadza się z przepisu art. 320 dotyczącego odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego. Jednoznaczne określenie, że mediacje mogą być prowadzone także w tych sprawach, należy więc uznać za korzystne także ze względu na rozwianie dotychczasowych wątpliwości prawnych.

Pozostałe zmiany w art. 283, a także zmiany w art. 312 ust. 1 i art. 321 dostosowują te przepisy do wyżej wskazanych zmian.

Szkolenia antydyskryminacyjne i antymobbingowe

Projektowany art. 50b ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce nakłada na rektora obowiązek przeciwdziałania nierównemu traktowaniu i mobbingowi. W dalszej części projektowanego artykułu określono dwie podstawowe, obowiązkowe formy realizacji tego obowiązku, tj. organizacja szkoleń w zakresie zasady równego traktowania i przeciwdziałania

mobbingowi dla pracowników uczelni oraz szkoleń dla studentów i doktorantów w zakresie zasady równego traktowania.

Nierówne traktowanie i mobbing mają bezpośredni i pośredni wpływ na dobrostan członków wspólnoty uczelni, w tym na ich stan zdrowia i zdolność do wykonywania obowiązków. Proponuje się zatem, by uczestnictwo w szkoleniach – zarówno w przypadku pracowników uczelni, jak i studentów i doktorantów – było obowiązkowe. W przypadku pracowników szkolenie odbywać by się miało w czasie pracy.

W celu zapewnienia wysokich standardów szkolenia pracowników uczelni, w projektowanym ust. 4 zaproponowano, by minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki mógł określić w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady szkolenia, jego zakres, wymagania dotyczące treści i realizacji programów szkolenia oraz sposób jego dokumentowania, mając na uwadze specyfikę działalności uczelni, potrzebę dodatkowego przeszkolenia rzeczników dyscyplinarnych i członków uczelnianej komisji dyscyplinarnej oraz standardy dotyczące zasad równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi. Przepis ten oparty wzorowany jest na art. 237⁵ Kodeksu pracy, który ustanawia podobną delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw pracy w odniesieniu do szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Feminatywy

W stanowisku Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN w sprawie żeńskich form nazw zawodów i tytułów przyjętym na posiedzeniu plenarnym Rady 25 listopada 2019 r. zauważono, że „większość argumentów przeciw tworzeniu nazw żeńskich jest pozbawiona podstaw”, a „prawo do stosowania nazw żeńskich należy zostawić mówiącym”. Od lat dziewięćdziesiątych formy żeńskie rzeczowników osobowych zyskały na popularności.

Projektowany art. 8a Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce ma na celu jednoznacznie przesądzić, że do wyrażania rzeczowników osobowych określonych w zmienianej ustawie, w szczególności nazw stanowisk pracy, funkcji, tytułów zawodowych, stopni naukowych i tytułów naukowych, dopuszcza się stosowanie odpowiednich rzeczowników osobowych w rodzaju gramatycznym odpowiadającym płci danej osoby lub neutralnych pod względem płci. Rzeczowniki takie są już dzisiaj w powszechnym użyciu w środowisku akademickim. Projektowany przepis umożliwi stosowanie ich także w formalnych dokumentach akademickich.

Jednocześnie nie wprowadza on wymogu ich stosowania – celem przepisu nie jest uregulowanie sposobu, w jaki poszczególne osoby używają języka polskiego.

Procedura odwoławcza w konkursie na stanowisko nauczyciela akademickiego

Art. 119 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce stanowi, że nawiązanie z nauczycielem akademickim pierwszego stosunku pracy w danej uczelni publicznej, na czas nieokreślony lub określony dłuższy niż 3 miesiące, w wymiarze przekraczającym połowę pełnego wymiaru czasu pracy, następuje po przeprowadzeniu otwartego konkursu, a tryb i warunki przeprowadzania konkursu określa statut. Przepis ten nie zagwarantował możliwości odwołania się od wyniku konkursu. Z uwagi na często pojawiające się skargi na nieprawidłowości w przeprowadzonych konkursach, konieczne jest uzupełnienie wskazanego przepisu o zapis, że statut uczelni określa także zasady odwołania się od wyników.

Przeciwdziałanie konfliktom interesów

W art. 118 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce ustanowiony został zakaz powstawania bezpośredniej podległości służbowej między osobami bliskimi. W dodawanych ust. 3 i 4 proponuje się, by pracownik uczelni obowiązany był zgłosić rektorowi informację o pozostawaniu w relacji rodzinnej lub osobistej, która może prowadzić do konfliktu interesów w wykonywaniu obowiązków służbowych także w sytuacji, gdy nie występuje bezpośrednia podległość służbowa, a rektor miał możliwość, gdyby zaistniało uzasadnione podejrzenie stronniczości, podjęcia środków organizacyjnych eliminujących ten konflikt interesów w sytuacji, na przykład poprzez zmianę recenzenta czy zmianę przydziału zadań.

Vacatio legis

Proponuje się, by ustawa weszła w życie z dniem 1 października 2026 r., tj. wraz z rozpoczęciem nowego roku akademickiego.

Przewidywanymi skutkami wejścia w życie ustawy będzie lepsza ochrona wartości akademickich i równości we wspólnocie uczelni oraz zwiększenie bezpieczeństwa. Konieczne będzie dostosowanie statutów uczelni do znowelizowanej ustawy. Zauważyć należy, że na części uczelni już dziś działają, w ramach dostępnych środków, rzecznicy akademicki i straż akademicka

oraz odbywają się szkolenia antydyskryminacyjne i antymobbingowe, natomiast pozostałe zawarte w projekcie ustawy zmiany nie tworzą lub tworzą tylko znikome nowe wydatki.

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanej ustawy środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt zakłada konieczność aktualizacji rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 8 czerwca 2022 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia mediacji, postępowania wyjaśniającego i postępowania dyscyplinarnego w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia, polegającej na zmianie zawartej w § 1 pkt 5 definicji mediatora w celu dostosowania jej do proponowanego brzmienia art. 283 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. Konieczna będzie także nowelizacja rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego w sprawach studentów, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia, poprzez uwzględnienie przepisów dotyczących trybu prowadzenia mediacji w sprawach dyscyplinarnych studentów i doktorantów. Przepisy te powinny odzwierciedlać regulacje dotyczące mediacji w sprawach nauczycieli akademickich.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie zawiera przepisów regulacyjnych lub przepisów określających wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 334).

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR)
projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Dorota Olko

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Projekt ustawy ma na celu wzmocnienie ochrony wartości akademickich, przeciwdziałanie dyskryminacji oraz zwiększenie bezpieczeństwa w uczelniach wyższych zgodnie z rekomendacjami Akademicka Sieć Bezpieczeństwa i Równości. W projekcie zawarto rozwiązania dotyczące:

9. zastąpienia wyrażenia „pracownicy niebędący pracownikami akademickimi” wyrażeniem „pracownicy administracji akademickiej”, zgodnie z wynikami konsultacji przeprowadzonych z pracownikami;
10. wprowadzenia instytucji rzecznika akademickiego;
11. powoływania i funkcjonowania straży akademickiej;
12. umożliwienia prowadzenia mediacji w sprawach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich przez osoby wskazane przez rektora, posiadająca wiedzę i doświadczenie w zakresie prowadzenia mediacji, oraz uzupełnienia przepisów dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów o możliwość przeprowadzenia mediacji, analogicznie do mediacji w sprawie nauczycieli akademickich;
13. obowiązku organizacji szkoleń antydyskryminacyjnych przeznaczonych dla studentów i doktorantów oraz antydyskryminacyjnych i antymobbingowych dla pracowników;
14. jednoznacznego rozstrzygnięcia, że w oficjalnych dokumentach umożliwia się stosowanie żeńskich rzeczowników osobowych w celu określenia nazw stanowisk, funkcji i tym podobnych;

15. wprowadzenia procedury odwoławczej w konkursach na stanowisko nauczyciela akademickiego;
16. rozwinięcia przepisów zmierzających do przeciwdziałania podejmowaniu decyzji przez pracowników uczelni w sprawach innych pracowników, gdy zachodzi ryzyko istnienia konfliktu interesów.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

- Tak
- Nie

Nie istnieją inne niż ustawowe możliwości wprowadzenia projektowanych rozwiązań.

W toku prac opracowane zostały przepisy dotyczące wykorzystywania przez straż akademicką w określonych przypadkach podstawowych środków przymusu bezpośredniego (siła fizyczna w postaci technik transportowych, obrony i obezwładnienia; kajdanki zakładane na ręce; pałka służbowa; pies służbowy; chemiczne środki obezwładniające w postaci ręcznych miotaczy substancji obezwładniających; przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej) na zasadach określonych w ustawie o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Rezygnacja z nich związana była z wątpliwościami dotyczącymi m.in. przeszkolenia członków straży akademickiej, ryzyka przekraczania uprawnień oraz zasad raportowania wykorzystania środków przymusu bezpośredniego.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

W odniesieniu do rozwiązań wymienionych w pkt 1 DSR:

1. Zastąpienie wyrażenia „pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi” wyrażeniem „pracownicy administracji akademickiej” we wszystkich przepisach Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, a także w ustawie o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.
2. Ustawowy obowiązek powołania rzecznika akademickiego we wszystkich uczelniach:
 - a. gwarancja dostępu do rzecznika dla wszystkich członków wspólnoty uczelni;
 - b. określenie obowiązków i zadań rzecznika, a także wartości, jakimi rzecznik kieruje się w swojej działalności;
 - c. określenie sposobu powoływania i odwoływania, długości i limitu kadencji oraz sposobu ustalania regulaminu działania rzecznika;
 - d. delegacja ustawowa dla ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki do wydania rozporządzenia w sprawie szczegółowych wymagań dla kandydatów na rzecznika, szczegółowych wymagań dotyczących regulaminów działania rzeczników oraz zasad dopuszczenia do sprawowania stanowiska rzecznika akademickiego na więcej niż jednej uczelni w tym samym czasie;
 - e. określenie terminu powołania rzeczników i umożliwienie wykorzystywania przez rzecznika dotychczasowej nazwy podmiotu, który działał na danej uczelni w dniu wejścia w życie ustawy, jeżeli obowiązki i zadania tego podmiotu były analogiczne.
3. Wprowadzenie ustawowej ramy prawnej dla powoływania straży akademickiej oraz nadanie strażnikom straży akademickiej uprawnień niezbędnych do wykonywania obowiązków.
4. Zmiany w przepisach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich, studentów i doktorantów:

- a. w sprawach dotyczących nauczycieli akademickich: mediatorem będzie mogła być każda wskazana przez rektora osoba, która posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie prowadzenia mediacji;
 - b. w sprawach dotyczących studentów i doktorantów: wprowadzenie możliwości przeprowadzenia mediacji na zasadach analogicznych jak w przypadku nauczycieli akademickich.
5. Nałożenie na rektora obowiązku przeciwdziałania nierównemu traktowaniu i mobbingowi, w tym poprzez organizację szkoleń dla pracowników uczelni, studentów i doktorantów, a na pracowników, studentów i doktorantów – obowiązku uczestnictwa w szkoleniach. Delegacja ustawowa dla ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki do wydania rozporządzenia w sprawie zasad szkolenia pracowników w zakresie zasady równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi, zakresu tego szkolenia, wymagań dotyczące treści i realizacji programów szkolenia oraz sposobu dokumentowania szkolenia.
 6. Dopuszczenie stosowanie odpowiednich rzeczowników osobowych w rodzaju gramatycznym odpowiadającym płci danej osoby lub neutralnych pod względem płci jako równoznacznych z używanymi w treści ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.
 7. Wprowadzenie wymogu uwzględnienia w statucie uczelni zasad odwołania od wyników konkursu na stanowisko nauczyciela akademickiego.
 8. Wprowadzenie obowiązku zgłoszenia rektorowi informacji o pozostawaniu w relacji rodzinnej lub osobistej, która może prowadzić do konfliktu interesów w wykonywaniu obowiązków służbowych także w sytuacji, gdy nie występuje bezpośrednia podległość służbowa. Umożliwienie rektorowi, w przypadku zaistnienia uzasadnionego podejrzenia stronniczości, podjęcia środków organizacyjnych eliminujących ten konflikt interesów w danej sytuacji, na przykład poprzez zmianę recenzenta czy zmianę przydziału zadań.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Projekt oddziałuje na wszystkich członków wspólnoty uczelni: pracowników, studentów i doktorantów. Skutki są jednoznacznie pozytywne – to zwiększenie ochrony praw członków wspólnot uczelni i ich bezpieczeństwa, sprawności postępowań dyscyplinarnych, a także poczucia sprawiedliwości. Projekt odpowiada na potrzeby zgłaszane przez samych członków wspólnoty, związane także z symbolicznym docenieniem ich wkładu w szkolnictwo wyższe w Polsce. Dyskryminacja i mobbing w pracy, w tym w pracy na uczelni, wiążane są m.in. z pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego, jakości snu i ogólnego dobrostanu osób nimi poszkodowanych (por. np. DOI: 10.1371/journal.pone.0135225; 10.1016/j.smrv.2020.101289; 10.1136/bmjopen-2020-043256).

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Projektowane przepisy nie wywołują bezpośrednich skutków gospodarczych.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Rozwiązania dotyczące rzecznika akademickiego, straży akademickiej i szkoleń antydyskryminacyjnych i antymobbingowych wymagają poniesienia przez uczelnie nowych kosztów, w tym w związku z potencjalnym zwiększeniem zatrudnienia, przy czym należy zauważyć, że znaczna część uczelni wprowadza te rozwiązania już dzisiaj w ramach dostępnych środków. Wejściu w życie ustawy powinna w kolejnych latach towarzyszyć kontynuacja wzrostu wysokości subwencji.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Nie dotyczy.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

➤ **Nie**

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ **Nie**

➤ Tak

Projekt nie zawiera przepisów określających zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu).

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ **Nie**

➤ Tak

Projekt nie wpływa na obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu).

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

➤ **Nie**

➤ Tak

Projekt nie zawiera przepisów regulacyjnych oraz nie określa wymogów dotyczących świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu).

Warszawa, 8 czerwca 2026 r.

BEOS-WPEiM-1214/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS - III. 020.161.9.2026

Data wpływu 08.06.2026

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (przedstawiciel wnioskodawców: posłanka Dorota Olko)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy w zakresie, w jakim przewiduje zmiany w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹ (dalej: ustawa o szkolnictwie), proponuje:

- 1) zastąpienie wyrażenia „pracownicy niebędący pracownikami akademickimi” wyrażeniem „pracownicy administracji akademickiej”;
- 2) wprowadzenie instytucji rzecznika akademickiego;
- 3) uregulowanie powoływania i funkcjonowania straży akademickiej;
- 4) uzupełnienie przepisów dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów o możliwość przeprowadzenia mediacji;
- 5) wprowadzenie obowiązku organizacji szkoleń antydyskryminacyjnych przeznaczonych dla studentów i doktorantów oraz szkoleń antydyskryminacyjnych i antymobbingowych dla pracowników;
- 6) rozstrzygnięcie, że w oficjalnych dokumentach umożliwia się stosowanie żeńskich rzeczowników osobowych w celu określenia nazw stanowisk, funkcji i tym podobnych;
- 7) wprowadzenie procedury odwoławczej w sprawie konkursów na stanowisko nauczyciela akademickiego;

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, ze zm.

- 8) rozwinięcie przepisów zmierzających do przeciwdziałania podejmowaniu decyzji przez pracowników uczelni w sprawach innych pracowników, gdy zachodzi ryzyko istnienia konfliktu interesów.

Projekt ustawy w zakresie, w jakim przewiduje nowelizację ustawy z dnia 13 września 2018 r. o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego², przewiduje zastąpienie wyrażenia „pracownicy niebędący pracownikami akademickimi” wyrażeniem „pracownicy administracji akademickiej”.

Projekt ustawy zawiera przepisy przejściowe.

Projektowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 października 2026 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy przywołać następujące akty prawa UE:

1) dyrektywę Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne³;

2) dyrektywę Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającą ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy⁴;

3) dyrektywę Rady 2004/113/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług⁵;

4) dyrektywę 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy⁶;

5) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/41/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie stosowania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek oraz uchylającą dyrektywę Rady 86/613/EWG⁷

6) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/54/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie środków ułatwiających korzystanie z praw przyznanych pracownikom w kontekście swobodnego przepływu pracowników⁸;

7) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchylającą dyrektywę Rady 2010/18/UE⁹;

² Dz. U. z 2025 r. poz. 269.

³ Dz. Urz. WE L 180 z 19.07.2000, s. 22; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 20, t. 1, s. 23.

⁴ Dz. Urz. WE L 303 z 02.12.2000 s. 16; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 4, s. 79.

⁵ Dz. Urz. UE L 373 z 21.12.2004, s. 37.

⁶ Dz. Urz. UE L 204 z 26.07.2006, s. 23.

⁷ Dz. Urz. UE L 180 z 15.7.2010, s. 1.

⁸ Dz. Urz. UE L 128 z 30.04.2014, s. 8

⁹ Dz. Urz. UE L 188 z 12.07.2019, s. 79.

8) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/970 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla mężczyzn i kobiet za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń oraz mechanizmów egzekwowania¹⁰ (dalej: dyrektywa 2023/970).

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

3.1. Dyrektywy przywołane w części 2 niniejszej opinii w pkt 1-7 są implementowane do prawa polskiego ustawą z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania¹¹ (dalej: ustawa wdrożeniowa) w zakresie regulacji tej ustawy.

Przepisy projektu ustawy, które nakazują rektorowi uczelni przeciwdziałanie nierównemu traktowaniu w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy wdrożeniowej oraz przepisy projektu ustawy dotyczące szkoleń z zakresu równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi (projektowany art. 50b ustawy o szkolnictwie) przyczyniają się do realizacji celów tych dyrektyw. Należy uznać, że projekt ustawy w tym zakresie nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

3.2. Projektowany art. 8a ustawy o szkolnictwie przewiduje, że do wyrażania rzeczowników osobowych określonych w ustawie, w szczególności nazw stanowisk pracy, funkcji, stanowisk zawodowych, stopni naukowych i tytułów naukowych, dopuszcza się stosowanie odpowiednich rzeczowników osobowych w rodzaju gramatycznym odpowiadającym płci danej osoby lub neutralnych pod względem płci.

Dyrektywa 2023/970 w art. 5 ust. 3 zobowiązuje państwa członkowskie, by pracodawcy zapewniali, aby ogłoszenia o wakatach i nazwy stanowisk pracy były neutralne pod względem płci oraz aby proces rekrutacji przebiegał w sposób niedyskryminacyjny, aby nie podważać prawa do równego wynagrodzenia za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości.

Artykuł 5 ust. 3 dyrektywy 2023/970 został implementowany do polskiego prawa przez art. 18^{3ca} § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1976 r. – Kodeks pracy¹². Przepisy projektu ustawy nie dotyczą bezpośrednio kwestii uregulowanych w art. 5 ust. 3 dyrektywy 2023/970, czyli procesu rekrutacji do pracy, ale można uznać je za przepisy korzystniejsze dla pracowników niż postanowienia dyrektywy, w rozumieniu art. 27 ust. 1 dyrektywy 2023/970. Przywołany przepis dyrektywy zezwala państwom członkowskim na wprowadzenie lub utrzymanie takich przepisów. W konsekwencji proponowany art. 8a ustawy o szkolnictwie można uznać za niesprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

¹⁰ <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj>.

¹¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1452, ze zm.

¹² Dz. U. z 2025 r. poz. 277, ze zm.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Bartosz Pawłowski
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 8 czerwca 2026 r.

BEOS-WPEiM-1215/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-III.020.161.10.2026

Data wpływu 08.06.2026

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (przedstawiciel wnioskodawców: posłanka Dorota Olko) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt ustawy w zakresie, w jakim przewiduje zmiany w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹ (dalej: ustawa o szkolnictwie), proponuje:

- 1) zastąpienie wyrażenia „pracownicy niebędący pracownikami akademickimi” wyrażeniem „pracownicy administracji akademickiej”;
- 2) wprowadzenie instytucji rzecznika akademickiego;
- 3) uregulowanie powoływania i funkcjonowania straży akademickiej;
- 4) uzupełnienie przepisów dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów o możliwość przeprowadzenia mediacji;
- 5) wprowadzenie obowiązku organizacji szkoleń antydyskryminacyjnych przeznaczonych dla studentów i doktorantów oraz szkoleń antydyskryminacyjnych i antymobbingowych dla pracowników;
- 6) rozstrzygnięcie, że w oficjalnych dokumentach umożliwia się stosowanie żeńskich rzeczowników osobowych w celu określenia nazw stanowisk, funkcji i tym podobnych;
- 7) wprowadzenie procedury odwoławczej w sprawie konkursów na stanowisko nauczyciela akademickiego;
- 8) rozwinięcie przepisów zmierzających do przeciwdziałania podejmowaniu decyzji przez pracowników uczelni w sprawach innych pracowników, gdy zachodzi ryzyko istnienia konfliktu interesów.

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, ze zm.

Projekt ustawy w zakresie, w jakim przewiduje nowelizację ustawy z dnia 13 września 2018 r. o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego², przewiduje zastąpienie wyrażenia „pracownicy niebędący pracownikami akademickimi” wyrażeniem „pracownicy administracji akademickiej”.

Projekt ustawy jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Bartosz Pawłowski
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

² Dz. U. z 2025 r. poz. 269.

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**

Mirosław Wróblewski

Warszawa, 07 lipca 2026

DPNT.401.257.2026.WL.EK

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.161.12.2026

Data wpływu 08.07.2026

**Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu RP**

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z 3 czerwca 2026 r., znak: SPS-III.020.161.8.2026, działając na podstawie art. 57 ust. 1 lit. c) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679¹ oraz art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych², uprzejmie informuję, że do przedstawionego **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego**, dalej: projekt ustawy, Prezes Urzędu Ochrony Danych jako organ nadzorczy zgłasza następujące uwagi.

I. Uwaga ogólna.

Projektowane przepisy - zgodnie z uzasadnieniem projektodawcy - mają na celu wzmocnienie ochrony wartości akademickich (rzecznik akademicki), przeciwdziałanie dyskryminacji (nierówne traktowanie i mobbing) oraz zwiększenie bezpieczeństwa w uczelniach wyższych (straż akademicka). W projekcie ustawy przewiduje się utworzenie umundurowanej formacji, tj. straży akademickiej, która poprzez swe władcze formy działania może bezpośrednio wpływać na korzystanie z praw i wolności osób fizycznych.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, str. 1 ze zm.)

² Ustawa z 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2019 r. poz. 1781 ze zm.).

Co do zasady organ nadzorczy nie neguje konieczności wprowadzenia rozwiązań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa w środowisku akademickim, zwłaszcza biorąc pod uwagę obecny dynamiczny wzrost zagrożeń wymagających odpowiedniej prewencji. Prezes UODO zwraca natomiast uwagę na potrzebę wprowadzenia proponowanych rozwiązań szczegółowo ujętych w przepisach rangi ustawowej, zwłaszcza, że realizacja zadań w tym obszarze może wiązać się z koniecznością identyfikacji osób fizycznych, a nie wykluczone, że i ze stosowaniem w uzasadnionych przypadkach środków przymusu wobec podmiotów danych. Wykonywanie projektowanych przepisów oznaczać będzie ingerencję w szeroko rozumianą autonomię osoby, w prawa konstytucyjne (podstawowe), prawo do prywatności, prawo do autonomii informacyjnej, ale i w godność, wolność, nietykalność osobistą, oraz może dotyczyć również osób spoza społeczności akademickiej.

W świetle zasady legalizmu pożądanym jest, by rozwiązania w tym zakresie przyjmowane były w przepisach rangi ustawy (nie zaś jak zaproponowano w akcie wewnętrznym). Zgodnie z wymogami wskazanymi w art. 51 Konstytucji RP, a także z art. 31 i art. 47 oraz hierarchii aktów prawnych, ustanawianie praw i obowiązków (w tym w przedmiocie przetwarzania danych osobowych) możliwe jest jedynie w ustawie, w tym co do ograniczenia praw i wolności konstytucyjnych.³

W świetle standardów ochrony danych osobowych niezbędne jest wykonanie kompleksowej oceny projektowanych rozwiązań zwłaszcza, że ich wykonywanie wiązać się będzie z przetwarzaniem danych osobowych celem realizacji zadań przez straż akademicką, w tym potencjalnie danych osobowych szczególnych kategorii (art. 9⁴) oraz dotyczących wyroków skazujących i czynów zabronionych (art. 10 rozporządzenia 2016/679⁵), dla których ustawodawca przewidział szczególne gwarancje ochrony.

³ Por. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 19 marca 2024 r. III SA/Lu 45/24 i przywołane tam orzecznictwo, <https://www.lublin.wsa.gov.pl/a/wyrok-z-dnia-19-marca-2024-r-sygn-akt-iii-sa-lu-45-24>, dostęp: 22.10.2025 r. W wyroku WSA w Lublinie III SA/Lu 45/24 stwierdził (powołując się na liczne stanowiska Trybunału Konstytucyjnego), iż: „Zgodnie z art. 87 ust. 1 i art. 92 Konstytucji RP w zw. z przewidzianą w art. 2 Konstytucji RP zasadą demokratycznego państwa prawnego, niedopuszczalna jest w systemie prawa powszechnie obowiązującego żadna regulacja podustawowa, która nie znajduje bezpośredniego oparcia w ustawie i która nie służy jej wykonaniu (por. wyrok TK z 9 listopada 1999 r., sygn. akt K 28/98). Niedopuszczalne jest poprzestanie na blankietowej regulacji ustawowej i „pozostawienie organowi upoważnionemu możliwości samodzielnego uregulowania całego kompleksu zagadnień, co do których w tekście ustawy nie ma żadnych bezpośrednich uregulowań ani wskazówek”. Ten wymóg zamieszczenia wszystkich zasadniczych elementów regulacji prawnej bezpośrednio w tekście ustawy „musi być stosowany ze szczególnym rygoryzmem, gdy regulacja ta dotyczy władczych form działania organów administracji publicznej wobec obywateli, praw i obowiązków organu administracji i obywatela w ramach stosunku publicznoprawnego lub korzystania przez obywateli z ich praw i wolności” (por. wyrok TK z 25 maja 1998 r., U 19/97). (...) w tej specyficznej materii, którą stanowi unormowanie wolności i praw człowieka i obywatela, przewidziane konieczne lub choćby tylko dozwolone przez konstytucję unormowanie ustawowe cechować musi zupełność.”

⁴ Zabrania się przetwarzania danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych oraz przetwarzania danych genetycznych, danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej lub danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej tej osoby.

⁵ Przetwarzania danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych lub powiązanych środków bezpieczeństwa na podstawie art. 6 ust. 1 wolno dokonywać wyłącznie pod nadzorem władz publicznych lub jeżeli przetwarzanie jest dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego przewidującymi odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą. Wszelkie kompletne rejestry wyroków skazujących są prowadzone wyłącznie pod nadzorem władz publicznych.

Z uwagi na daleko idące zmiany w procesie pozyskiwania i dalszego przetwarzania danych osobowych projekt ustawy winien zostać poprzedzony oceną skutków dla ochrony danych. Brak takiej analizy w znacznym stopniu utrudnia lub uniemożliwia prawodawcy wykazanie zgodności wprowadzanych rozwiązań w sposób proporcjonalny ingerujących w prawo autonomii informacyjnej jednostki. Charakter proponowanych rozwiązań prawnych wskazuje zatem na konieczność przeprowadzenia przez projektodawcę **testu prywatności**⁶ w procesie tworzenia prawa, wymagany przepisami rozporządzenia 2016/679, w tym **oceny skutków dla ochrony danych**⁷ w związku z przyjmowaniem podstawy prawnej przetwarzania. Ocena taka pozwala twórcy rozwiązań wykonać analizę i wywieść, czy rozwiązania zawarte w projekcie ustawy przewidują odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą, zwłaszcza – jak wymagają wskazane przepisy rozporządzenia 2016/679 – z uwagi na charakter danych, rodzaj (sposób) przetwarzania, ze względu na zakres, kontekst i cele oraz z uwzględnieniem prawdopodobieństwa ryzyka naruszenia praw lub wolności osób fizycznych.

Ze szczególnym uwzględnieniem projektowanych rozwiązań, zwłaszcza mając na względzie władczy charakter działania straży akademickiej (np. nakazanie określonego działania), niezbędne jest by projektodawca przeprowadził **test równowagi względem praw podstawowych** w związku z potencjalnym planowanym ograniczeniem praw i wolności obywateli⁸. Taki test powinien uwzględniać m.in. celowość, konieczność, proporcjonalność przyjmowanych rozwiązań, które mogą być wprowadzane wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadające uzasadnionym celom, które nie mogą zostać osiągnięte innymi, mniej ingerującymi w te prawa. Przeprowadzenie pełnej analizy przyjmowanych rozwiązań będzie możliwe, gdy ustalone zostaną kompetencje straży akademickiej.

II. Uwagi szczegółowe.

1. Art. 1 pkt 3 projektu ustawy dodaje art. 50a w ustawie z dnia z dnia 20 lipca 2018 r. - **Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce** (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 ze zm.), dalej: ustawa, przewidujący możliwość utworzenia umundurowanej formacji – straży akademickiej.

⁶ Uwzględniając stan wiedzy technicznej, koszt wdrażania oraz charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania oraz ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia i wadze zagrożenia wynikające z przetwarzania, administrator – zarówno przy określaniu sposobów przetwarzania, jak i w czasie samego przetwarzania – wdraża odpowiednie środki techniczne i organizacyjne, takie jak pseudonimizacja, zaprojektowane w celu skutecznej realizacji zasad ochrony danych, takich jak minimalizacja danych, oraz w celu nadania przetwarzaniu niezbędnych zabezpieczeń, tak by spełnić wymogi niniejszego rozporządzenia oraz chronić prawa osób, których dane dotyczą.

⁷ Uzasadnionym jest dokonanie oceny skutków dla ochrony danych – zgodnie z art. 35 ust. 10 rozporządzenia 2016/679 - już w ramach oceny skutków regulacji w związku z przyjmowaniem określonej podstawy prawnej przetwarzania danych, co przy dokonaniu prawidłowej oceny i wypracowaniu przepisów szczególnych uwzględniających stosowanie ogólnego rozporządzenia o ochronie danych może zastąpić dokonywanie takiej oceny przez podmioty stosujące / wykonujące następnie tak ustalone przepisy.

⁸ Art. 52 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

1.1. W projektowanym **art. 50a ust. 1 ustawy** wskazano, że: „Do ochrony porządku i bezpieczeństwa na terenie uczelni może być utworzona umundurowana formacja — straż akademicka.”.

Działanie umundurowanej formacji – straży akademickiej może potencjalnie wiązać się z pozyskiwaniem i dalszym przetwarzaniem danych osobowych, w tym danych szczególnych kategorii (art. 9 i 10 rozporządzenia 2016/679). Ponieważ dane osobowe powinny być przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty (art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/679), projektowany należy ocenić jako **blankietowy**.

Projektodawca nie określa w nim bowiem konkretnych kompetencji straży i odpowiadających ich uprawnień, których realizacja skutkować będzie również przetwarzaniem danych osobowych w szczególności czy będą to bezpośrednie działania fizyczne, czy też polegające na zastosowaniu innych środków (np. dozór osób, monitoring, rejestracja zdarzeń).

Dookreślenie tej kwestii w przepisach prawa jest szczególnie istotne z punktu widzenia praw i wolności podmiotów danych, wobec których straż podejmować będzie czynności.

1.2. W dodawanym **art. 50a ust. 4 pkt 1 ustawy** przewiduje się, że: „Straż akademicka jest uprawniona do legitymowania osób w uzasadnionych przypadkach w celu ustalenia ich tożsamości.”.

Analizowany przepis stanowi wprost o przetwarzaniu danych osobowych osób kontrolowanych i ustalaniu ich tożsamości przez straż akademicką, **z treści regulacji jednak nie wynika:**

- o jakie uzasadnione przypadki chodzi,
- **czy dane osobowe osoby legitymowanej będą utrwalane**, a jeśli tak, to w jakich sytuacjach,
- przez jaki okres będą przechowywane,**
- **czy dane będą udostępniane** (komu, na jakiej podstawie prawnej).

Uzupełnienie projektowanych przepisów w ww. zakresie ma szczególne istotne znaczenie z punktu widzenia standardów i zasad ochrony danych osobowych wynikających z rozporządzenia 2016/679⁹. Zachowanie pewności prawa oraz przejrzystości regulacji co do przetwarzania informacji o osobach ma znaczenie dla wykonawców norm jako podstawa prawna i wyznacznik dla ich działań, jak i dla podmiotów danych w kontekście praw i obowiązków osób fizycznych, których dane osobowe mają być przetwarzane.

Rozwiązania te będą dotyczyły **szerokiego kręgu osób**, nie tylko pracowników uczelni, studentów, doktorantów, czy też wykładowców akademickich, ale też innych kategorii osób spoza wymienionego kręgu podmiotów. Determinuje to konieczność

⁹ Dane osobowe muszą być przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą, przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do celów, w których dane te są przetwarzane; dane osobowe można przechowywać przez okres dłuższy, o ile będą one przetwarzane wyłącznie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych na mocy art. 89 ust. 1, z zastrzeżeniem że wdrożone zostaną odpowiednie środki techniczne i organizacyjne wymagane na mocy niniejszego rozporządzenia w celu ochrony praw i wolności osób, których dane dotyczą ("ograniczenie przechowywania").

przyjęcia precyzyjnych, ustawowych norm **wyznaczających granice ingerencji w prawa podstawowe podmiotów danych**. W tym aspekcie należy wziąć pod uwagę przepisy art. 51 i art. 47 w zw. art. 31 ust. 1 i ust. 3 Konstytucji RP oraz art. 52 ust. 1 Karty Praw Podstawowych, które pozwalają ustanawiać prawa i obowiązki względem jednostek (w tym w przedmiocie przetwarzania danych osobowych) jedynie w ustawie. Za konieczne uznać należy przeprowadzenie testu równowagi względem praw podstawowych (art. 52 Karty Praw Podstawowych) o którym mowa była w pkt. I Uwagi ogólne niniejszego pisma. Źródła prawa wewnątrznie obowiązującego nie mogą stanowić podstawy decyzji wobec jednostek, obywateli (art. 93 ust. 2 Konstytucji RP).

Ma to szczególne znaczenie w kontekście celowości przyjmowanych kryteriów, które pozostawione w proponowanym kształcie mogłyby stanowić dowolność, ale i niepewność interpretacyjną dla wykonawców norm.

Cele i sposoby przetwarzania, dla realizacji których przeprowadzane są czynności przetwarzania danych osobowych powinny być skonkretyzowane i wyraźne, nie zaś abstrakcyjne (jak zaproponowane).

Zgodnie z zasadami: ograniczonego celu i minimalizacji danych dane osobowe muszą być zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami. Uzasadnia to doprecyzowanie przez projektodawcę brzmienia regulacji - eliminacji nieostrych unormowań zastępując je konkretnymi i przejrzystymi zarówno dla wykonawców tych norm, jak i podmiotów, których dane dotyczą.

1.3. Projektowany **art. 50a ust. 5 ustawy** przewiduje, że: „Zakres i sposób wykonywania zadań, o których mowa w ust. 1, oraz szczegółową strukturę organizacyjną straży akademickiej określa rektor.”.

Z tego względu, że zadania i sposób działania straży ściśle wiążą się z prawami i obowiązkami bezpośrednio odnoszącymi się do przetwarzaniem danych osobowych to powinny zostać uregulowane w ustawie. Rektor na podstawie wydanego przez siebie aktu powinien mieć prawo do ich doprecyzowania w kontekście zarządzania uczelnią (aktualna w tym zakresie argumentacja wskazana została w pkt. I „Uwagi ogólne” niniejszego pisma). Jest to istotne, zwłaszcza, że ściśle wiąże się z przetwarzaniem danych osobowych, które może dotyczyć również przetwarzania danych o szczególnych kategoriach (art. 9), czy o szczególnym charakterze (art. 10 rozporządzenia 2016/679), co oznaczać będzie ingerencję w szeroko rozumianą autonomię osoby, w prawa konstytucyjne (podstawowe), prawo do prywatności, prawo do autonomii informacyjnej, ale i w godność, wolność, nietykalność osobistą, oraz może dotyczyć również osób spoza społeczności akademickiej.

Powtórnej analizy i rozważania wymaga zatem uregulowanie w przepisach rangi ustawy zakres i sposób przetwarzania danych osobowych w związku z wykonywaniem zadań przez straż akademicką.

1.4. Z projektowanych przepisów nie wynika - z uwagi na blankietowy charakter regulacji - **status prawny straży akademickiej**. Nie wiadomo jest:

- jaką rolę pełni straż akademicka, czy ze względu na okoliczności funkcjonalne będzie właściwa do pełnienia roli przetwarzającego dane osobowe administratora.

Powołanie wewnątrzuczelnianej straży akademickiej i wyposażenie jej w władcze środki działania, możliwe jest o ile organ (tu: rektor) powołujący taką formację sam posiada umocowanie do ingerencji w prywatność i autonomię jednostki. Przepisy ustawy o szkolnictwie wyższym wskazują jedynie, że rektor dba o utrzymanie porządku i bezpieczeństwa na terenie uczelni. Ustawodawca nie wyposażył jednak jak dotąd rektora w kompetencje, na podstawie których rektor miałby prawo do stosowania środków przymusu bezpośredniego, co może wskazywać, że status administratora w tym obszarze będzie przysługiwał straży akademickiej. Przyznanie z kolei statusu administratora straży akademickiej będzie wymagało precyzyjnego określenia relacji prawnych, jakie zachodzą pomiędzy strażą a rektorem, aby zapewnić spójne i przejrzyste mechanizmy określające status i odpowiedzialność podmiotów biorących udział w procesach przetwarzania. Wymaga to wnikliwej analizy przyjmowanych rozwiązań z uwzględnieniem zasad ochrony danych osobowych (art. 5 rozporządzenia 2016/679) oraz zapewnienia realizacji praw podmiotów danych.

Definicja „administratora” wynikająca z art. 4 pkt 7) rozporządzenia 2016/679 wskazuje na znaczenie funkcjonalne. Administratorem jest ten podmiot, który poprzez wzgląd na zakres przysługujących mu kompetencji i zadań bierze udział w procesach przetwarzania, wykonuje operacje na danych osobowych decydując o ich celach i sposobach. Projektodawca w tym zakresie, biorąc pod uwagę jaki podmiot, w jakim zakresie i za jakie konkretne procesy przetwarzania danych osobowych odpowiadają. Najistotniejsze jest określenie wszystkich celów przetwarzania i podmiotu, który o nich decyduje oraz spełnienie w przepisach prawa warunków określonych w art. 6 ust. 3, jak również art. 9 ust. 2 i ust. 4 rozporządzenia 2016/679. W tym aspekcie warto sięgnąć po wyrok z 11 stycznia 2024 r. C-231/22 Etat belge, w którym Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że „biorąc pod uwagę brzmienie art. 4 pkt 7 RODO, interpretowanego w świetle tego celu, okazuje się, że aby ustalić, czy daną osobę lub podmiot należy uznać za „administratora” w rozumieniu tego przepisu, należy zbadać, czy ta osoba lub ten podmiot samodzielnie lub wspólnie z innymi ustalają cele i sposoby przetwarzania, czy też są one określone w prawie krajowym. Zagadnienie to jest szerzej omówione w przyjętych przez Europejską Radę Ochrony Danych w dniu 7 lipca 2021 r. Wytycznych 7/2020 w sprawie pojęć administratora i podmiotu przetwarzającego na gruncie RODO¹⁰.

Powstaje więc pytanie o granice odpowiedzialności podmiotów uczestniczących w procesach przetwarzania danych osobowych, determinowane zakresem kompetencji i zadań realizowanych przez straż oraz rektora i relacji zachodzących pomiędzy tymi podmiotami.

W tym kontekście wnikliwej analizy wymaga jakie informacje, w tym dane osobowe przekazywane są pomiędzy tymi podmiotami, biorąc pod uwagę zakres kompetencji rektora określony w art. 23 ust. 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, w kontekście przetwarzania danych osobowych w związku z wykonywaniem zadań realizowanych przez

¹⁰ https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-072020-concepts-controller-and-processor-gdpr_pl

służby mundurowe. Projektowane przepisy powinny przewidywać gwarancje dla podmiotów danych pod kątem ochrony danych osobowych w związku z procesami przetwarzania danych osobowych i ich wyjątkowego charakteru.

Za przykład regulacji w pełni odnoszącej się do zadań wykonywanych przez strażników mogą posłużyć przepisy ustawy o Straży Marszałkowskiej¹¹.

1.5 Podkreślenia wymaga, że skoro projektodawca decyduje o **możliwości utworzenia umundurowanej, ustrukturyzowanej formacji - straży akademickiej**, to przepisy prawa również w tym zakresie powinny spełniać wymogi przejrzystości, w szczególności w odniesieniu do kwalifikacji osób, jako spełniających wymagania, odpowiednie do określonych ustawowo zadań i uprawnień strażników.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na konieczność wyznaczenia przepisami ustawy powiązanych z przetwarzaniem danych osobowych:

- **zadań** realizowanych przez straż akademicką, które powinny wynikać wprost z ustawy (patrz. uwaga do pkt 1.3) – jako determinujące odpowiednie do stawianych zadań kwalifikacje,
- **wymagań i kryteriów** jakie musi spełniać **kandydat na strażnika akademickiego**, w szczególności wiążących się z przetwarzaniem jego danych szczególnych kategorii z art. 9 ust. 1 dotyczących zdrowia oraz z art. 10 rozporządzenia, zwłaszcza w kontekście niekaralności kandydata na strażnika akademickiego,
- **czy** niezbędne jest przetwarzanie informacji w rozumieniu art. 9 i 10 rozporządzenia 2016/679 oraz **sposób i okres ich przetwarzania**,
- **sposób oznaczania osób wchodzących w skład straży akademickiej** w taki sposób, by nie budziło wątpliwości w jakiej formacji osoba wykonuje swoje zadania,
- **czy** strażnikowi akademickiemu wydawana jest **legitymacja**, a jeśli tak to jaki zakres danych osobowych jest w tym zakresie przetwarzany,
- wskazanie sytuacji, w jakich strażnik obowiązany i uprawniony jest do **okazywania legitymacji**, w szczególności mając na względzie uprawnienia strażników akademickich do legitymowania osób w celu ustalania ich tożsamości,
- w odniesieniu do **legitymacji strażnika akademickiego** niezbędne jest precyzyjne określenie przepisami prawa:
 - zakresu danych osobowych strażników (np. zdjęcie, imię i nazwisko, stopień, numer legitymacji),
 - sposobu przyporządkowania wydanych legitymacji, w szczególności możliwości powstania ustrukturyzowanego zbioru danych (np. ewidencji wydanych legitymacji),
 - terminów przechowywania i usuwania danych z tych zasobów.

Tworzenie i uzupełnienie regulacji w powyższym zakresie musi odbywać się z poszanowaniem i uwzględnieniem standardów wynikających z przepisów ochrony danych osobowych, w tym z ww. zasadami dotyczącymi przetwarzania danych osobowych.

2. Projektowany **art. 50b ust. 4 ustawy** przewiduje, że: „Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki może określić, w drodze rozporządzenia,

¹¹ Ustawa z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 607 z późn. zm.), dalej: ustawa o Straży Marszałkowskiej.

szczegółowe zasady szkolenia w zakresie zasady równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi, o którym mowa w ust. 2, zakres tego szkolenia, wymagania dotyczące treści i realizacji programów szkolenia oraz sposób dokumentowania szkolenia, mając na uwadze specyfikę działalności uczelni, potrzebę dodatkowego przeszkolenia rzeczników dyscyplinarnych i członków uczelnianej komisji dyscyplinarnej oraz standardy dotyczące zasad równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi.”.

Projektowane rozwiązanie przewiduje określenie **w przepisach wykonawczych** zasad szkolenia w zakresie równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi oraz sposób ich dokumentowania, wiążących się z kształtowaniem sposobu przetwarzania danych osobowych, które powinny **znajdować umiejscowienie w przepisach rangi ustawowej**.

Zgodnie ze standardami ochrony danych osobowych, w tym zgodnie z zasadami zgodności z prawem, rzetelności i przejrzystości oraz wynikającą z art. 51 ust. 1 Konstytucji RP, **formułowanie praw i obowiązków dotyczących lub związanych z przetwarzaniem danych osobowych, powinny być ukształtowane w przepisach rangi ustawy**, a następnie zostać dookreślone w akcie wykonawczym.

3. Należy też rozważyć treść projektowanego **art. 51c ust. 1 ustawy**, który określa - poprzez **otwarty katalog - zakres zadań rzecznika akademickiego**.

W pierwszej kolejności pozytywnie ocenić należy zaproponowane uregulowania funkcji rzecznika akademickiego przepisami ustawy, która dotychczas była usystematyzowana w wewnętrznie obowiązujących regulacjach wielu uczelni wyższych. Jednak wysoce niewystarczająco, wręcz blankietowo projektowane przepisy odnoszą się do procesów przetwarzania danych osobowych realizowanych przez rzecznika akademickiego, w tym:

- **roli rzecznika akademickiego** (patrz pkt 1.4 niniejszego pisma),
- w **jakim trybie** będzie pozyskiwał dane osobowe,
- jaki **zakres danych** osobowych, czy będą to dane szczególnych kategorii (art. 9 ust. 1 rozporządzenia)
- **jak długo** będą przechowywane
- kto będzie odpowiedzialny za realizację obowiązków wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych (np. zgłaszanie naruszeń, obsługę techniczno-organizacyjną, kształtowanie zakresu danych pozyskiwanych dla realizacji postępowań prowadzonych przez rzecznika, itd.).

Tak ukształtowana regulacja, przez jej **otwarty charakter** daje podstawy do swobodnego kształtowania zakresu zadań rzecznika wiążących się z procesami przetwarzania danych osobowych. Tymczasem zgodnie z zasadą ograniczenia celu, **rzecznik powinien przetwarzać dane osobowe jedynie wtedy, gdy jest to niezbędne dla realizacji określonego zadania**.

Niejasna jest też **pozycja rzecznika akademickiego** - rekomendowanie mediacji i promocji polubownych metod rozwiązywania sporów w środowisku akademickim - **do pozycji mediatora**. Rzecznik akademicki ma wspomagać rozwiązywanie problemów w środowisku akademickim, w tym ich diagnozowanie i pomoc w doborze sposobów ich rozwiązywania. Powstaje zatem pytanie o zasadność regulacji, czy intencją projektodawcy

jest nakładane na rzecznika akademickiego tożsamy zadań, które zarezerwowane są dla osoby prowadzącej mediację (mediatora) na podstawie art. 283 ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce. Wyjaśnienia zatem wymaga cel uzasadniający projektowane rozwiązanie w kontekście zachodzących procesów przetwarzania danych osobowych w związku z prowadzeniem mediacji.

Stosownie do wymogów art. 6 ust. 1 lit c rozporządzenia 2016/679 przepisy prawa powinny określać sytuacje, w których przetwarzanie danych osobowych jest **konieczne** przez określone podmioty ze wskazaniem ich **celu**, tu: w celu wykonania określonych zadań. Rolą projektodawcy jest tworzenie przepisów zapewniających stosowania w prawie krajowym standardów ogólnego rozporządzenia, celem zabezpieczenia zarówno interesów wykonawców norm, jak i praw i wolności osób, których dane dotyczą.

Zapewnienie standardów przetwarzania danych osobowych powinno być elementem realizowanego ratio legis projektodawcy.

Projektowana regulacja wymaga zatem **doprecyzowania** - utworzenia zamkniętego katalogu zadań rzecznika akademickiego, by zapewnić jej zgodność z zasadami ochrony danych osobowych, w tym przejrzystości, rzetelności, ograniczenia celu, poufności i integralności oraz rozliczalności.

4. Dodawany **art. 118 ust. 3 ustawy** przewiduje, że: „Pracownik uczelni jest obowiązany zgłosić rektorowi informację o **pozostawaniu w relacji rodzinnej lub osobistej**, o której mowa w ust. 1, jeżeli mimo braku bezpośredniej podległości służbowej może ona rodzić konflikt interesów w wykonywaniu obowiązków służbowych.”.

Zgłaszanie rektorowi informacji o **pozostawaniu w relacji rodzinnej lub osobistej z inną osobą zatrudnioną w uczelni** będzie się wiązało z pozyskiwaniem informacji o tej relacji, w tym danych osobowych osoby związanej z osobą zatrudnioną w uczelni. Jednak z projektowanych przepisów:

- **nie wynika** jak należy rozumieć pojęcie konfliktu interesów, co powoduje, że nie wiadomo jakie informacje, w tym dane osobowe będą pozyskiwane jako niezbędne w związku z oceną ewentualnych konfliktów interesów w wykonywaniu obowiązków służbowych przez pracownika.

Celem zapewnienia zgodności regulacji z ww. zasadami dotyczącymi przetwarzania danych osobowych projektowane przepisy należy uzupełnić o

- **katalog informacji, w tym danych osobowych, przetwarzanych w związku z pozyskiwaniem przez rektora danych o relacjach rodzinnych lub osobistych pracowników uczelni.**

Mając powyższe na uwadze pragnę podkreślić, że uwagi organu nadzorczego przedstawiane w toku prac legislacyjnych mają charakter eksperckich wskazówek dla projektodawcy, który podejmuje decyzję co do ostatecznego kształtu przyjmowanych przepisów i odpowiada za zapewnienie ich zgodności również z przepisami o ochronie danych osobowych. Wyrażam jednocześnie nadzieję, że uwzględnienie powyższych uwag będzie pomocne w tym procesie i przyczyni się do podwyższenia poziomu ochrony danych osobowych w projektowanych przepisach.

Z wyrazami szacunku,
z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Danych Osobowych
Zastępczyni Prezesa
Urzędu Ochrony Danych Osobowych
dr hab. Agnieszka Grzelak

/-dokument w postaci elektronicznej
podpisany kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Warszawa, 7 lipca 2026 r.

Dorota Olko

Posłanka na Sejm RP

RPW/23359/2026 – 1P

EZD RP KS
(GMS – WSU)
Data rejestracji: 2026-07-07
Data wpływu: 2026-07-07

Szanowny Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do pisma z 11 czerwca 2026 r. (SPS-III.020.161.11.2026) ws. uzupełnienia uzasadnienia poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – **Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia (RPW/18301/2026)**, niniejszym przekazuję uzupełnienie do uzasadnienia dotyczące skutków finansowych.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. *SPS-III, 020, 161, 13, 2026*
Data wpływu *08.07.2026r.*

Z poważaniem

Dorota Olko
Posłanka na Sejm

**Uzupełnienie uzasadnienia poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o
szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy o Centrum Medycznego Kształcenia
Podyplomowego (RPW/18301/2026)**

Skutki finansowe

Projektowane rozwiązania wywołują skutki finansowe przede wszystkim w zakresie obowiązku zapewnienia dostępu do rzecznika akademickiego. Znacznie bardziej ograniczone będą koszty organizacji obowiązkowych szkoleń z zakresu zasady równego traktowania i przeciwdziałania mobbingowi. Wydatki związane z ewentualnym utworzeniem straży akademickich nie są możliwe do oszacowania z uwagi na fakultatywny charakter regulacji. Pozostałe zmiany nie powodują istotnych dodatkowych kosztów po stronie uczelni.

Zaznaczyć należy, że na części uczelni już obecnie działają, w ramach dostępnych środków, rzecznicy akademicy i straż akademicka, oraz odbywają się szkolenia antydyskryminacyjne i antymobbingowe.

Projektowane przepisy nie określają szczegółowego sposobu realizacji szkoleń antydyskryminacyjnych i antymobbingowych. Należy przyjąć, że przynajmniej w pierwszych latach obowiązywania przepisów szkolenia dla studentów realizowane będą w sposób analogiczny do szkoleń dotyczących bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia. Znaczna część uczelni przyjęła w tym przypadku model online na platformie e-learningowej. W związku z tym najważniejszy koszt będzie się wiązał z opracowaniem szkoleń lub z zakupem licencji na wykorzystanie już istniejącego szkolenia, przy czym wiele uczelni już dziś na swoich platformach e-learningowych zapewnia dostęp do kursów antydyskryminacyjnych.

Przy założeniu, że funkcja rzecznika akademickiego wykonywana byłaby w wymiarze jednego etatu na każdej uczelni, a wynagrodzenie rzecznika odpowiadać będzie minimalnemu wynagrodzeniu zasadniczemu adiunkta (7044 zł brutto), roczny łączny koszt pracodawcy (przy założeniu braku uczestnictwa w PPK) wynosiłby 110,3 tys. zł na uczelnię publiczną (z uwzględnieniem dodatkowego wynagrodzenia rocznego) i ok. 101,8 tys. zł na uczelnię niepubliczną lub kościelną. Na potrzeby dalszych obliczeń założono także rezerwę w wysokości odpowiadającej 25% kosztów zatrudnienia w uczelni niepublicznej, przeznaczonej na m.in. wyposażenie stanowiska pracy, obsługę administracyjną czy szkolenia. Według danych

dostępnych w systemie systemie POL-on z dnia 25 czerwca 2026 roku, w Polsce działa 135 uczelni publicznych, 195 niepublicznych i 17 kościelnych. Oznacza to, że dla przyjętych założeń łączne roczne wydatki wynosiłyby ok. 18,3 mln zł w przypadku uczelni publicznych, ok. 24,8 mln zł w przypadku uczelni prywatnych i ok. 2,2 mln zł w przypadku uczelni kościelnych, tj. łącznie ok. 45,3 mln zł. Należy raz jeszcze przypomnieć, że część uczelni już dziś zapewnia dostęp do rzecznika akademickiego. Powyższe założenia nie uwzględniają też znacznego zróżnicowania uczelni pod względem liczby członków wspólnoty akademickiej, a w związku z tym różnic w skali potrzeb. Uczelniom pozostawiono też swobodę w zakresie ustalania wynagrodzenia rzeczników i ich ewentualnych współpracowników. W związku z tym powyższe szacunki mają charakter wyłącznie orientacyjny.